

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Gewefchanas = Kummissiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 41. Zettortdeenâ 12tâ Otkobera 1833.

Jaunas sinas.

Wentespils 6tâ Otkobera. Zögahju-
schâ fwehdeenâ mehß ruddens = fwehtkus effam
fwinnejuschi un, Deewu flawedami, ar leelu
pateizibu peeminnejuschi, fa mehß, jebfchu
pehrnâ ruddent mums gan ar affarahm bija
jasehj, tatschu schinni gaddâ ar preeku dabujam
plaut! — Deews mums wisseem baggatu mai-
fitti dewis! rudseem bija pilnas wahrpinas, un
arri waffareji naw smahdejami; kartuppeli un
zitti dahrsa = augli it labbi isdewahs, un sahli-
te, — jebfchu pee winnas kohpschanas dasch puh-
linsch bija, mums tapatt rohka nahze, un truh-
kums ne buhs. Mehß gan, kâ kriftigeem zil-
wekeem peenahfahs, ar zitteem brahleem, kurru
behdas un truhkumu Uwises mums stahsta, ef-
sam raudajuschi, bet mehß zerram, fa sakka-
mam wahrdam ir pee winneem taisniba buhs:
labs gals, labba flawa! Debbess = tehws gan
sinna, kas wisseem farweem behrneem wajadsigs;
lai tadeht katrs tiffai papreeksch dsennahs pehz
Deewa walfstibas un pehz winna taisnibas, tad
gan tahdam wiffas wajadsigas leetas taps pee-
mestas! —

Ir stary affarahm irr jaischkirr! Zits sehj ar
affarahm un plauj ar affarahm; tapehz wehrâ
jaleef: tiffai tahdas affaras, kas no tizzigas,
Deewam padewigas firds zellahs un glehwu,
fuhtru prahtu aispluhdina, — preezigus auglus
atnesß; bet kas farwu rohku peeleeß pee arklas un,
faut affarahm raudoht, atskattahs us to, kas
atpakkat, tas nederr pee Deewa walfstibas, un
tapehz tahds arri newarr ar preekeem plaut!

Pauffler.

No Palzgrahwes muischas. Peektâ
Otkober f. g. nomirre pee mums weena wezza sem-
neeku seewina, kas gan wairak ne kâ 80 gaddus

buhß peedsihwojusß, wahrdâ Sappe, no Ziroh-
les pagasta dsimmusi, kurra gan drihs 40 gad-
dus trijahm muischneeku ziltim, kas turwi raddi-
neeki irr, deenejusß un peezipadefmits behrnus pee
teem auflejusß. Winnas kriftigs, deewahijigs
prahtß, winnas mihliga gabdashana par teem
tai ustizeteem mihleem behrnineem, winnas ruh-
piga ustizziba ar fo faruus daudsreis gruhkus
darbus isdarrija — tee hij winnas jauki tiffumi,
kas tai jaw schein to debbess = frohni wihjuschi.
Zannis muischas, kurrâs deeneja, wezza Sap-
pe lohti tappe mihlota un zeenita, un ta mihle-
stiba un laipniba, ar fo weens no winnas au-
dsfekneem to sawâ flimmibas = un nahwes = gultâ
kohpe, winnas gruhku mirschanu gauschi atwee-
glinajusß.

No Italias semmes raksta, fa tas lohti
baggats Schihdu kungs, Nohtschild wahrdâ, kas
tas baggatais pahr wisseem, un no kurra jau
dauds leeli kungi un Rehnini naudu leenejuschi,
taggad Nohm as pilsehta irr, kur tas pahwestß
(tas irr tas augstakais basnizas kungs pahr wif-
seem Kattoleem, kam arri Nohmas pilsehta un
semme peederr) dsihwo, un fa schè atkal leelu
naudas pulku buhschoht us parradu isdoht.

Frankfurtes pilsehta pee Main = uppes
Wahzsemme wezza gaspascha, kas 75 gaddus
bij nodsihwojusß, patti noschahwehs. Ne truh-
kums nedß neweffeliba, nedß zitta kahda nelaine
to effoht speedusi, bet tiffai to garru laifu preeku-
tufschâ wezzumâ nespehjusß iszeest.

Stary Londones, Englenderu pilsehtas,
un Parihses, Pranzohschu pilsehtas, gribb
zellu ar dselsu = fleedehm (dselsu = gruwahm) tai-
sicht, fa jo tschaklafi warretu pabraukt. Schahß
dselsu = fleedes gribb tâ list, fa rittineem eeksch

tahm ween, un nemas pahr semni, buhs eet. Kad to eetaifhs, tad tur ees ar ratteem kà sluh-schiffu pa leddu. — Ko zilweki ne isdohma!

Briffeles pilsehtà, Belgies semmè, redseja nesenn sirgu, smukku schimmeli (pelleku sirgu), kam, tapehz ka tam schwakkas, patumschas azzis bija, brillès bij preefsch azzim peeseetas.

Rahdà pilsehtà Pranzohschu semmè turreja meelastu, pee kurra wezzi wihri ween bij saluhgti. Tas jaunakais no scheem bij 80 un tas wezzakais 98 gaddus wezs. Tahdu weeschu bij 25 sanahkfuschi. Dasch bija tahdàs drehbès apgebrées, kahdas tanni laikà, kad wehl jauns bija, mehdsè walkaht. Schee firmgalwi preezigi kohpà ehde un dsehre, farunnajahs no wezzeem laikeem, un apnehmahs ikfatrà gaddà tai paschà deenà un tai paschà weetà atkal sanahkt.

Londones fungi gan jau fenn spreeduschi, ka tohs melnus zilwekus, kas Uwrifa semmè dsihwo, nebuhs wairè kà lohpus no farwas semmes isdsiht, un zittàs semmès par wehrgeem us gruh-teem darbeem pahrdoh, bet tatschu zitti laudis, kas par fristiteem gan nosauzahs, tschetru gaddu starpà 264,000 (lassi dāwifimts feschdesimts un tschetrus tuhkstoschus) no scheem nabbageem melneem zilwekeem no winnu tehwu semmes isdsinuschu un us fiveschabin semmehin pahrdouschi.

Konstantinopoles pilsehtà, Turku semmè, kur nesenn tas leels ugguns = grehks bija, arri 100,000 (simtsreis tuhkstoschi) maist ar milteem sadegti, un jau wairak kà simts zilweki, kas sawu nahwi uggunt atradduschi, tappe atrasti. Maist tur taggad lohiti dahrga un slihta. Weena feewina, kas wissu sawu nabbadsibu bij pasaudejusi, kà ahra-prahtha patti eelehze uggunt. — Weens zilweks tappe panahkts, kad patlabban weenà nammà uggunt eelaide. Turki to tudal paschu uggunt eesweede.

Schwèizeru semmè tappe ne fenn ehrmigs farfsch redsehts. Weena feewa ar weenu bekkeri ar sohbineem it no teesas kahwufees. Sirdiga feewa, jebfchu bekkers to bij uswarrejis un eewai-

nojis, tatschu wehl ohtru reisi ar to gribbeja kautees. —

Gudri fungi irr isrehkinajuschi, ka no simts zilwekeem tiklai 25 wezzumu no 60 gaddeem panahk. Kalnainàs semmès zilweki ilgaki dsihwo ne kà klaijumòs, jo wirf kalneem gaisf skaidraks un wesseligaks. Dakteri nomannijuschi, ka wairak zilweki mirst rihtòs, ne kà wakkaròs, un daschàs deenas stundàs wairak ne kà zittàs. —

Rahdi dsinnigi laudis Wahzsemme irraid, un fo tur wissu wehrà leef, us fo pee mums ne-weens zilweks nedohma! Sakschu semme irr masasemnite, un tatschu tur pasauls lauschu dsihwo, kas wissi pahrtteef. Un zaur fo? zaur sawu neapnikfuschu strahdaschanu, ka no nekahda puhlina nebihstahs, un no nekahda darba kamahs, un neneeka nesmahde, no kam teem kahds labhums warretu atlehkt. Tà arri us leeleem zelteem behrnus un feewas reds, kas ar ferrehm (dsennamajeem rattineem ar weenu rittinu, fo paschi welk) eet, un tohs suhdus kas no sirgeem un lohpeem us zeltu gult, salassa, un wakkarà daschu reisi labbu wesuminu no teem us mahjahm wedd, un farvus laufus un dahrsus ar teem afsuhdo, jo paschi tiklai mas lohpinu spehj turreht. Kas pee mums to darritu? Bet jebfchu scheem laudim tà ruhpiigi jadsennahs un jadohma ka tik warretu pahrtift, tad tatschu retti kahds tehws tur irr, kas farvus behrnus nesuhstitu skohlà, un tohs neliftu fo labba mahzitees. Zif pee mums to darra?

Zilweks sawam liktenim newarr isbehgt.

Schis fakkams wahrds tohp daudsreis no zilwekeem peeminnehts un walkahts, daschureisi gan pareisi, bet daschureisi arri nepateesi. Tas irr sinnams, ka neweens zilweks newarr tam isbehgt, fo Deews par winnu nolehmis irr, bet zilweki daudsreises darra kas teem par skahdi irr, un us fo Deews tohs naw speedis, bet paschi fo irr isredsejufchees. Kad tu tarvus darbus tikfuschu un ar prahthu effi pastrahdajis, kad tu effi preefsch

fawu labbumu gabdajis, jif ween warreji, un kad Deems tew tad kahdu pohstu un nelaini peesuh-ta, tad tu pareisi fakki: Sawam liktenim newarr neweens zilweks isbehgt. Bet kad tu neprohti peldeht un aplam uhdenim ustizzees, kad tu pehrfona laikâ appaksch leela kohka stahjees, kad tu aplam usdrihkstees kahdu leetu darriht, kas pahr tawu spehku eet, un kad tew tad kahda nelainne noteek, tad newarri fazziht: sawam liktenim newarr isbehgt, jo neweens tew speedis tahdas leetas darriht. Kad saglis sohg un tohp fakerts un dabbu sawu strahpi, un tad fazzitu, sawam liktenim neweens zilweks newarr isbehgt, tad wiffi prahrtigi laudis par to sineetohs.

Zilweks newarr sinnaht, kahdu likteni Deems tam nospreedis, bet winsch warr patš fargatees, ka zaur sawu neapdohmibu nelainne nekluhst. Kad traks uggunt eclezz, sinnaht tohp fadefsinnaht. Bet woi pascham nebija wallas, to nedarriht?

Eihrafa grahmata, 3 nod. 25 pant. „Kas likstas eemih, tas eef eefsch tahm bohja.“

37 nod. 27 pant. „Mans behrens, kamehr tu dsihwo, pahrmanni tawu dwehfeli (dsihwibu) un luhko kas winnai par launu irr, un ne dohd winnai to paschu.“

* Leeks darbs.

Weens baggats fungs no kahda Wahzsemmes pilsehta, kas us to leelu Sprantschu semmes galwas-pilsehtu, ko Parihfu nosauz, bija aisbrauzis, dsirdeja tobrihd tur no tahs derrigas eljes, ko Makfasar-elji nosauz, ka schai eljei tahds spehks effoht, kad to kahda weetâ, fur matti naw, eerihwe, ihfâ laikâ atkal jauni matti augoht. Kad nu scham fungam mas matti galwâ bija, tad nopirke winsch kahdas 12 buddeles no tahs minnetas eljes, un dohmaja mahjâs pahrbrauzis ar to kahdu prohwi darriht. Tahs buddeles tappe rattôs eeliktas, un winsch sawam fullainim peefohdinaja, lai labbi wehrâ liktu ka tahs eljes-buddeles ne taptu fakistas, — un lai tas winnam rihtôs un wallardôs to galwu ar scho elji eerihwetu. Kad nu tas fullainis pee scha

darba ikreisi lohti brihniyahs, teize tas fungs winnam: „Tew tas pahrleeku brihnischkigi schkeetahs, ka tew mannis weenumehr to galwu buhs eerihweht, bet — katrai leetai saws labbums irraid — kad scho elji buhschu isbruhkejis, tad man atkal tannis pliffkâs weetâs jauni matti fahks augt.“ Pehz kahdahm neddelahm nomannija tas fungs, ka ta elje ar ko tas fullainis winnu weenumehr eerihweja, prett to pirmu kahdu nelahgu smirdohschu smakku turreja. „Kas tad ta par elje, waizaja tas fungs, winnai pahrleeku smirdohscha smakka irraid?“ Uk, zeenigs fungs! atbildeja tas fullainis, ta irr ta patti elje ko juhs Parihses pilsehta nopirkat. — Tas fungs aplappinaja sawu rohku ar to elji, un dabbuja to paschu smirdohschu smakku kas winnam papreekschu schkittahs. „Tu schkelmis, eesauzahs tas fungs ar pistu balki, ta nemas naw ta Makfasar-elje.“ Tas fullainis pahrleeku pahr to istruhke, un isteize tad, — kad tas fungs pehz tahm atlikfuschahm buddelehm prassija, lai winnam tahs rahdoht, — ka tahs jaw wiffas istufschotas effoht. „Deedelneeks! fur tu tad winnas effi lizzis?“ prassija tas fungs. Zeenigs fungs! atbildeja tas fullainis, es luhdsohs peedohschanu, es esinu tahs wiffas isbruhkejis. Us muhsu zeltu scheid atbrauzoht mannam kaschokam rattôs ta wille bija norihweta, kad nu pehz bruhfeschanas tahs eljes tee matti atkal ataugoht, tad es ar to sawu kachoku eefinehrejū, bet, tas wiffneeks irraid! woi gribbat mannis tizzeht, ta willa wehl lihds scho baltu deenu naw atauguffi.

— c 3.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Wallis 20. 20. 20., tohp no Krohna Behrsmuischas pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taisnas parrabu prassichanas pee ta nelaike Schlibbesmuischas (Alexanderhof) sammeeka un pagastu wezakaja Dinrsu Jahna buhtu, scheid aizinati, us to 25tu Nowembera deenu f. g. ar sawahm prassichanahm pee schihs pagasta teefas peeteiktees, ar to pamahzischanu, ka tee, kas nepeeteiksees, wehlaki wairs netaps penemti. Za lihds arridsan tohp wiffi

tec, kas ar to peeminnetu Dimsu Jahna rehkinumâ warr buht stahwejuschi un tam pascham, kahdâ wihfê buhdamê, parradâ irr, scheid usâizinati, us to wirtspeeminnetu deenu schê ar sawcem parradeem peeteiktees, ar to peeminneschanu, ka tee, kas few paschi nepeeteiktees, wehlaki ar dubbultu maksu aplikti klus. To buhê wehrâ nemt!

Rohna Behrsnuischas pagasta teesa tanni 27tâ Septembara 1833. 2

(S. W.) H. Weise, peesehdetais.
(Nr. 401.) Müller, pagasta teesas krichweris.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Watwâldineeka wiffas Kreemu Walts 20. 20. 20., tohp no Wikstes muischas pagasta teesas wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas pee to atlikfuschu mantu ta nomirruscha Wikstes fainneeka Muldu Didrikka buhtu un par kurra mantu parradu labbad zaur schihs deenas spreedumu konkursis noliktê tappis, aizinati, lai pee saubeschanas sawas teesas wiswehlaki lihds 11tu Novembara f. g. ar sawahm prassischanam pee schihs pagasta teesas peeteizahs.

Wikstes pagasta teesa 16tâ Septembara 1833. 3

(S. W.) ††† Kalkeneel Danzke, pagasta wezjakais.
(Nr. 81.) G. Reichmann, pagasta teesas krichweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas pee ta nespehribas deht no mahjahm islikta Garroschu muischas fainneeka Kalnagohdinu Zehkaba buhtu — par kurra mantu konkurse spreesta — tohp usâizinati, 2trâ Novembara deena f. g. ar sawahm peerahdischanahm pee schihs pagasta teesas peeteiktees.

Dsimta Garroschu muischâ tanni 21mâ Septembara 1833. 1

††† Muischsemneel Zehkab, pagasta wezjakais.
(Nr. 52.) Fr. Leonh. Auterhuff, pagasta teesas krichweris.

Zebtschu jau 15tâ Mei f. g. pehz Luffumes wirtspliskunga teesas spreeduma ta nobohmata isdallischana tahs ohtas Heinrich Alexander von den Brinken = Zgenes konkurses twehruma mantas apstiprinata tappe, tatschu daschi, kurreem pee schihs konkurses mantas dakta irr, isgahjuschu Jahnu terminâ par prettinemschanu tahs winneem peekrispamas naudas naw melde-

juschees: tadeht tohp tee paschi zaur to appakschâ rakstiu pahrstahweju tahs peeminnetas konkurses mantas usâizinati, lai lihds 28tu Dktober f. g. to teem peekrisdamu naudu, woi paschi woi zaur geldigeem weeneekem schepatt pee winna Talsenê pretti nemm.

Talsenê, 19tâ September 1833. 2

Dakters Wridrik Kupffer.

Zitta fluddina schana.

23schâ Dktober un tannis pehz tam nahkamâs deenas, peeksch pufsdeenas pulksten 10 lihds 12, un pehz pufsdeenas pulksten 1 lihds 5 taps Salkas muischas pilli daschadas leetas, ka:

- 1) leels pulks daschadu namma leetu (mehbeles), wiswairak no farkana kofka;
 - 2) rupji gultneeki, kummodes, leeli un masi galbi 2c.;
 - 3) ittin jauni un nebruhketi smalku mahlu traufi (Zajangê), prohti: blohdes, schkhwes (tallerki), terrihnes 2c.;
 - 4) tahdi paschi rupji mahlu = traufi;
 - 5) jaunas un nebruhketas glahses un karaffes (smalkas uhdens buddeles) no daschadahm surtehm;
 - 6) daschas porzellana tehjas = traufi (teh = ferwihs) no leelas wehrtas;
 - 7) tapatt zittas surtes no tehjas = tassehm, tehjas = kannehm, kruhsehm 2c.;
 - 8) stahrdâ riikli, kâ kaffe = kannes, laternes (wehja lukturi), leelas namma laternes, rakstamaji riikli 2c.;
 - 9) daschadas teh = brettes;
 - 10) balti plattireeti lukturi ar trim un ar weenu pihipi, kâ arri brongses lukturi;
 - 11) lukturi daschadas rupjâs surtes;
 - 12) eljes lukturi (lampes);
 - 13) pahri dutschu puzz = schkehru;
 - 14) jaunas mehbelu = bortes;
 - 15) jaunas seena = madrazzes;
 - 16) leels pulks jauni nebruhketu galda = drahnu, ko Zlehmisku nosauz, kâ: galda = drahnas, no daschada leeluma un sikhmeschanas, un salwettes tapatt ar daschadu sikhmeschanu;
 - 17) rupji bohni = willaini gultas = dekki;
 - 18) daschadi ratti; un
 - 19) daschadi jahjami un brauzamaji sirgi —
- us uhtrupi prett skaidru maksaschanu isdohsti, tapehz tohp wiffi, kam patiktu ko pirkt, saâizinati, lai tannis peeminnetas deenas scheid sanahftu.
- Salkasmuischâ, 7tâ Dktober 1833. 2

W r i h w d r i k k e h t .

No juhrmallas = gubernementu augstas waldischanas pusses: F. D. Braunschweig, grahamatu pahrluhkotais.